

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผลการศึกษา และข้อเสนอแนะ

โครงการศึกษาการใช้ภูมิปัญญาเชิงบูรณาการเพื่อเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์แบบมีส่วนร่วม ของกลุ่มผลิตน้ำยาอเนกประสงค์ ตำบลสันดอนแก้ว อำเภอแม่ทะ จังหวัดลำปางในครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม โดย มีการวางแผน ลงมือปฏิบัติและประเมินผลการปฏิบัติ หลังจากนั้นจึงนำข้อบกพร่องต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น มาปรับปรุงแก้ไข ต่อไป ซึ่งภายหลังจากที่ทางกลุ่มผลิตน้ำยาได้เข้าร่วมโครงการแล้ว ได้มีพัฒนาการที่เกิดขึ้นทั้ง 2 ด้านใหญ่ ตามวัตถุประสงค์ และสามารถตอบคำถามการวิจัยที่ได้กำหนดไว้ คือ กลุ่มผลิตน้ำยาอเนกประสงค์ตำบลสันดอนแก้ว อำเภอแม่ทะ จังหวัดลำปาง จะมีแนวทางและรูปแบบการใช้ภูมิปัญญาเชิงบูรณาการเพื่อเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์แบบมีส่วนร่วมได้อย่างไร ดังนี้

1. ด้านการสร้างแนวทางในการเพิ่มมูลค่าของผลิตภัณฑ์

หลังจากเข้าร่วมโครงการวิจัยแล้ว ทางกลุ่มมีการพัฒนาศักยภาพของตนเองในหลายด้าน และสามารถดำเนินธุรกิจได้ด้วยตัวเอง ซึ่งสิ่งเหล่านี้ ทำให้กลุ่มสามารถช่วยเหลือตัวเองให้พัฒนาธุรกิจของตนได้อย่างเข้มแข็งต่อไปในอนาคต ดังนี้

1.1 บุคลากร

มีการจัดการประชุมเพื่อสร้างความเข้าใจ และมอบหมายหน้าที่กันอย่างชัดเจนมีการจัดทำโครงสร้างขององค์กรที่ชัดเจนมีการอบรมเพื่อเพิ่มศักยภาพของสมาชิกในกลุ่ม ทำให้มีการทำงานที่ไม่ซ้ำซ้อน

ภาพที่ 5.1 อบรมความรู้ด้านการตลาด

1.2 โครงสร้างองค์กร

จัดให้มีโครงสร้างองค์กรที่ชัดเจนมีบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบของแต่ละคน

1.3 การปฏิบัติงาน

จัดให้มีการประชุมวางแผนงานของสมาชิกในกลุ่มเมื่อมีปัญหาต้องตัดสินใจร่วมกัน ทางกลุ่มมีการวางแผนในการสร้างเครือข่าย การประสานความร่วมมือระหว่างกลุ่มธุรกิจ ร้านค้า และหน่วยงานภาครัฐ ฝ่ายปกครอง ตลอดจนถึงองค์กรท้องถิ่นต่าง ๆ

ภาพที่ 5.2 การประชุมร่วมกับผู้บริหารเทศบาลตำบลสิริราช

1.4 งบประมาณ

จัดให้มีการระดมความคิดของสมาชิกในกลุ่มว่าจะสามารถหางบประมาณได้จากแหล่งใดบ้าง และมอบหมายหน้าที่ในการจัดหาซึ่งแต่เดิมไม่เคยคิดว่างบประมาณจะหาได้จากองค์กรอื่น แต่เมื่อช่วยกันคิดก็สามารถหางบประมาณได้

1.5 ด้านสถานที่ปฏิบัติงาน

ได้เลือกสถานที่ในการผลิต โดยใช้บ้านของผู้ใหญ่บ้าน บ้านด่าน หมู่ 2 ซึ่งเป็นบ้านของหัวหน้ากลุ่มเป็นสถานที่ในการผลิต

1.5 ด้านวัสดุ และอุปกรณ์ การผลิต

ได้ทำการปรับเปลี่ยนภาชนะที่ใช้ในการผลิต ที่มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น และใช้ฝาปิดที่มิดชิดเพื่อป้องกันสิ่งแปลกปลอมต่าง ๆ ที่จะตกลงไป มีการอบรมการผลิตที่มีมาตรฐาน

1.6 ปัจจัยส่วนบุคคล

สมาชิกในกลุ่มเริ่มให้ความสำคัญกับกลุ่มมากขึ้น แนวความคิดพึ่งพาเริ่มหมดไป มีความมั่นใจในความสามารถของกลุ่มมากขึ้น สมาชิกที่ไม่สามารถปรับตัวได้ก็ขอลาออกจากกลุ่ม ทำให้เหลือสมาชิกที่ต้องการเห็นกลุ่มประสบความสำเร็จจริง ๆ ซึ่ง ทุกคนก็ยึดแนวความคิด ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมแบ่งปันผลประโยชน์ สามารถพัฒนาตนเอง รู้จักการวางแผน บริหารจัดการ

2. ด้านการใช้กลยุทธ์ทางการตลาด

ด้านผลิตภัณฑ์

- 1) ปรับปรุงส่วนผสมให้สามารถจัดกราบและไขมัน ได้หมด โดยเปลี่ยนหัวเชื้อเป็นแบบเข้มข้นและเพิ่มกลิ่นมะกรูดโดยใช้ผลิตภัณฑ์ธรรมชาติ
- 2) กำหนดยี่ห้อของผลิตภัณฑ์และใช้คำว่าน้ำล้างจานแทนน้ำยาอเนกประสงค์เพื่อเป็นการสื่อสารไปยังผู้บริโภคไม่ให้เกิดความสับสน
- 3) สร้างความมีมาตรฐานในกระบวนการผลิตที่แน่นอน โดยการชั่งส่วนผสมทุกอย่าง
- 4) เปลี่ยนบรรจุภัณฑ์ให้ดึงดูดความสนใจและใช้ฉลากสินค้าที่บ่งบอกถึงตัวผลิตภัณฑ์
- 5) เปลี่ยนตราหือเป็น “น้ำยาล้างจาน BD Clean” เพื่อให้รู้ว่าเป็นผลิตภัณฑ์ล้างจาน
- 6) เพิ่มสโลแกนให้สามารถจดจำได้ง่ายบ่งบอกคุณภาพผลิตภัณฑ์
- 7) เปลี่ยนบรรจุภัณฑ์ให้เป็นแบบขวดสีเหลืองเพราะผู้บริโภคมีความคุ้นเคยกับน้ำยาล้างจานว่าต้องเป็นสีเหลืองหรือสีขาว

ด้านราคา

- 1) กำหนดราคาพิจารณาถึงต้นทุนในการผลิต โดยจำหน่ายขนาด 200 มิลลิลิตร ในราคาขวดละ 15 บาท แบบเติม ถุงละ 10 บาท

ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย

- 1) เพิ่มสถานที่จัดจำหน่ายโดยการขายในร้านค้าชุมชน
- 2) สมาชิกในกลุ่มเป็นผู้ขายตรงแก่ โรงเรียน วัด และหน่วยงานต่างๆ
- 3) สร้างเครือข่ายร้านค้า กับร้านขายของชำในหมู่บ้าน

ด้านการส่งเสริมการขาย

- 1) จัดทำป้ายประชาสัมพันธ์ติดตั้งไว้ตามสถานที่ต่างๆ ในหมู่บ้าน
- 2) จัดทำสโปตสำหรับเปิดตามเสียงตามสาย
- 3) ประชาสัมพันธ์ผ่านวิทยุชุมชน

ด้านบุคลากร

- 1) อบรมให้ความรู้ด้านการผลิตแก่สมาชิกในกลุ่ม
- 2) อบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการตลาดแก่สมาชิกในกลุ่ม

ด้านงบประมาณ

- 1) ประสานของบประมาณในการลงทุนกับทางเทศบาล
- 2) ประสานของบประมาณจากพัฒนาชุมชน
- 3) ระดมทุนภายในกลุ่ม

ด้านการบริหารจัดการ

- 1) จัดทำตารางการทำงานของแต่ละเดือน
- 2) จัดให้มีโครงสร้างองค์กรที่ชัดเจนมีบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบของแต่ละคน

3) กำหนดเกณฑ์ในการแบ่งผลประโยชน์ อย่างชัดเจน

ด้านปัจจัยส่วนบุคคล

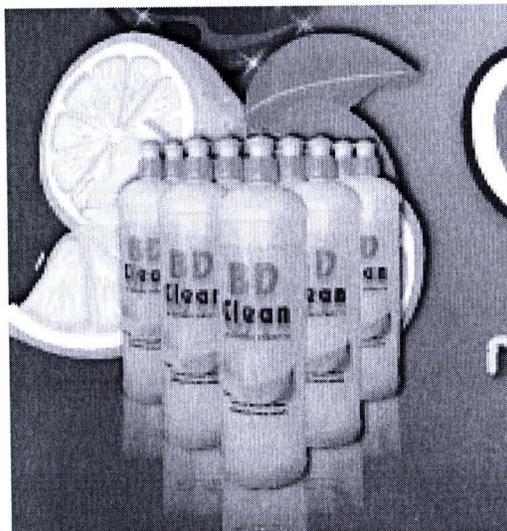
- 1) กำหนดเวลาประชุมที่แน่นอนในแต่ละครั้งล่วงหน้า
- 2) ทำความเข้าใจกับสมาชิกในกลุ่มให้เห็นความสำคัญของการประชุม

ภาพที่ 5.3 อบรมให้ความรู้แก่สมาชิกกลุ่มผลิตน้ำยาเนกประสงค์

การเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์

- 1) ปรับเปลี่ยนส่วนผสมผลิตภัณฑ์ให้มีความโดดเด่น เพื่อใช้เป็นจุดขายของผลิตภัณฑ์ โดยเปลี่ยนหัวเชื้อเป็นแบบชนิดเข้มข้น ใช้กลิ่นจากมะกรูดธรรมชาติ และจะพัฒนาเป็นสูตรไปชาติต่อไปในอนาคต
- 2) เปลี่ยนบรรจุภัณฑ์เป็นแบบขวด มีขนาดการบรรจุที่มาตรฐาน
- 3) เปลี่ยนฉลาก ยี่ห้อ สโลแกน สวยงาม โดดเด่นยิ่งขึ้น
- 4) ใช้การโฆษณาประชาสัมพันธ์ภายในหมู่บ้าน เพื่อเปลี่ยนทัศนคติของประชาชนในหมู่บ้าน ให้ผลิตภัณฑ์เป็นที่ยอมรับ เป็นการส่งเสริมเศรษฐกิจในชุมชน และช่วยประหยัดค่าใช้จ่าย โดยใช้สื่อ ป้ายโฆษณา วิทยุชุมชน และเสียงตามสาย ในการรณรงค์การซื้อสินค้า

ภาพที่ 3 ผลิตภัณฑ์น้ำยาล้างจานหลังจากเข้าโครงการวิจัย

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการศึกษากลุ่มผลิตน้ำยาอเนกประสงค์ด้าบลสันดอนแก้ว อำเภอแม่ทะ จังหวัดลำปาง พบว่า ปัญหาส่วนใหญ่ที่พบจะเป็นปัญหาที่เหมือนกันกับธุรกิจขนาดกลางและย่อมกลุ่มอื่น เช่น ยอดขาย งบประมาณ บุคลากร และความจริงจังในการดำเนินธุรกิจ ข้อมูลของกรมส่งเสริมอุตสาหกรรม ที่ได้ศึกษาวิจัยและเก็บรวมข้อมูลมาตลอดระยะเวลา 50 ปี พบว่าปัญหาของ ธุรกิจขนาดเล็กล้วนประกอบไปด้วย ปัญหาการตลาด ขาดแคลนแรงงาน ปัญหาเงินทุน เทคโนโลยี และการเข้าถึงข้อมูล ซึ่งเป็นปัญหาที่ทุกกลุ่มธุรกิจล้วนต้องเจอมาโดยตลอด (กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม:2542) จากการเข้าไปศึกษาข้อมูลและหาแนวทางแก้ไข จนนำไปสู่การปฏิบัติที่ได้ผลดีในระดับหนึ่ง พบว่าปัญหาและอุปสรรค ที่มีผลต่อการดำเนินกิจการของกลุ่ม คือ ธุรกิจของกลุ่มที่ทำอยู่นั้นเป็นธุรกิจขนาดเล็ก ยอดขายมีไม่มากพอที่จะจูงใจสมาชิกให้ทำเป็นอาชีพหลักได้ การตั้งกลุ่มจัดตั้งแบบหลวมๆ ใช้การชักชวนทางวาจาทำให้ขาดความเข้มแข็ง กระบวนการผลิตที่ขาดมาตรฐานส่งผลถึงผลิตภัณฑ์ที่ผลิตออกมาไม่ได้คุณภาพเมื่อมีผู้ซื้อนำไปใช้จึงขาดความเชื่อถือในผลิตภัณฑ์ทำให้ไม่เกิดการซื้อซ้ำ ยอดขายจึงไม่ดีส่งผลถึงกำลังใจของสมาชิกภายในกลุ่ม ทำให้สมาชิกถอนตัวในที่สุด ประกอบกับทัศนคติของสมาชิกยังยึดติดกับระบบการให้การช่วยเหลือจากหน่วยงานราชการ ไม่คิดเปลี่ยนแปลงหรือสร้างสรรค์ต่อยอดให้เกิดความแตกต่างทำให้ เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนา เพราะทรัพยากรมนุษย์ถือเป็นสิ่งสำคัญในการพัฒนาให้กลุ่มประสบความสำเร็จ ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของผู้ช่วยศาสตราจารย์ยงยุทธ เศรษฐกร และคณะ ที่ได้ศึกษาเรื่อง การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนแปรรูปอาหารภาคเหนือตอนบน แล้วพบว่า วิสาหกิจชุมชนที่มีขนาดเล็ก มักจะมีรายได้น้อย ทำให้สมาชิกไม่มีแรงจูงใจในการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน และสมาชิกจะคุ้นเคยกับระบบการให้ความช่วยเหลือจากหน่วยงานราชการ ดังนั้นจึงต้องพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้จึงจะนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนได้

ผลการศึกษายังพบว่าผลิตภัณฑ์ที่ทางกลุ่มผลิตนั้นเป็นผลิตภัณฑ์ที่ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรได้อบรมให้กับประชาชนในทุกหมู่บ้านเหมือนกันหมด ทำให้กลายเป็นผลิตภัณฑ์ที่แต่ละหมู่บ้านสามารถผลิตเองได้ ดังนั้นหากไม่ทำการเปลี่ยนแปลงเพื่อสร้างความแตกต่างจะทำให้ผลิตภัณฑ์ไม่สามารถจำหน่ายได้จึงทำให้เกิดการค้นคว้าเพื่อสร้างความแตกต่างให้กับผลิตภัณฑ์ และปรับปรุงบรรจุภัณฑ์ทั้งหมดเพื่อลบภาพลักษณ์เดิมของผลิตภัณฑ์ ซึ่งการสร้าง ความแตกต่างทางการแข่งขันจะต้องมีคุณค่าในสายตาของลูกค้าและสร้างความพึงพอใจให้กับลูกค้าได้โดยระดับความพึงพอใจของลูกค้าจะเกิดจากความแตกต่างระหว่างผลประโยชน์จากผลิตภัณฑ์กับความคาดหวังของบุคคล(Kotler.1994:98 อ้างใน ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ) อย่างไรก็ตาม เมื่อได้ทำความเข้าใจและได้ปฏิบัติงานร่วมกันตามแนวทางที่ได้แนะนำไปนั้นก็พบว่าสามารถเพิ่มยอดขายได้พอสมควร และยังมีการควบคุม ปรับปรุงแก้ไขอย่างต่อเนื่อง โดยสมาชิกในกลุ่มจะเป็นผู้ตัดสินใจร่วมกัน จนทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกันตลอดเวลา จนเกิดองค์ความรู้ใหม่ และการแบ่งปันองค์ความรู้ระหว่างสมาชิกด้วยตนเอง เช่น วิธีการการตลาด การ

ขยายการจัดจำหน่าย การโฆษณาประชาสัมพันธ์ และ การประสานขอความร่วมมือจากหน่วยงานต่าง ๆ เช่น โรงเรียน วัด เทศบาล สถานีวิทยุชุมชน ร้านค้าต่าง ๆ เป็นต้น ซึ่งอยู่ในระดับที่สมาชิกพึงพอใจ นอกจากนี้แล้วสิ่งที่สำคัญอีกประการหนึ่งก็คือ การแสวงหาความรู้ใหม่และเครือข่ายธุรกิจเพิ่มเติมอยู่เสมอ โดยเฉพาะเครือข่ายด้านช่องทางการจัดจำหน่าย เพราะ ถ้าในชุมชนมีการช่วยเหลือซึ่งกันและกันแล้วจะทำให้ธุรกิจมีความเข้มแข็งได้ และทำให้คนในชุมชนมีรายได้เพิ่มขึ้นจะเป็นตัวอย่างให้กับกลุ่มอาชีพอื่นๆต่อไป

ข้อเสนอแนะ

- 1) ควรทำการศึกษาด้านการลดต้นทุนการผลิตหรือการใช้วัสดุทดแทนจะทำให้ต้นทุนการผลิตลดลงได้
- 2) ควรส่งเสริมความรู้ด้านการจัดทำบัญชีแก่สมาชิกเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการควบคุมการดำเนินงานอีกทางหนึ่ง